

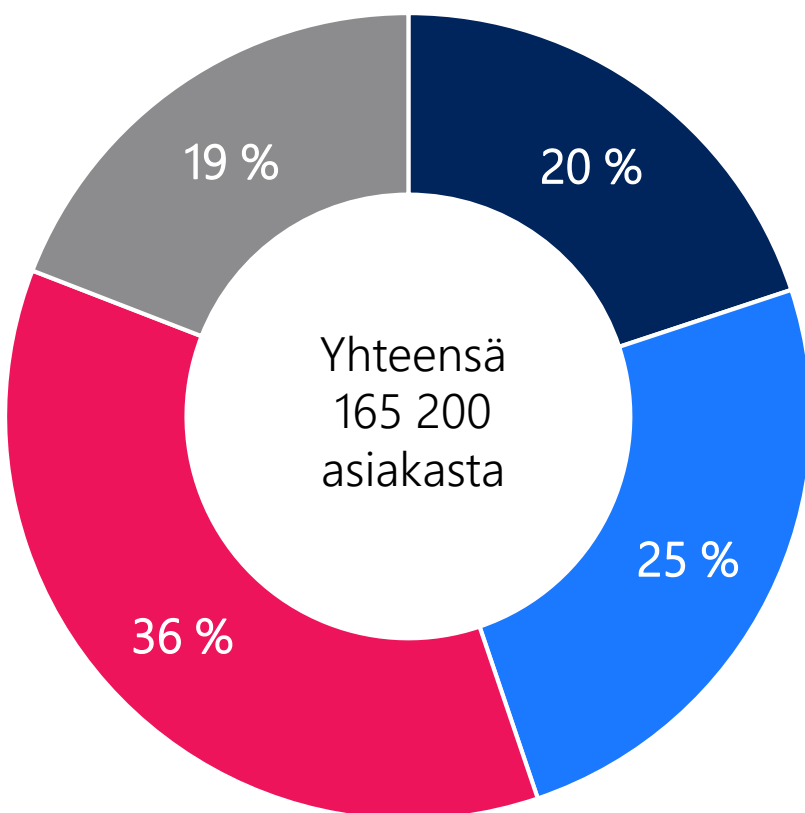
Kela|Fpa®

Kelan kuntoutus

Hallitusneuvotteluiden jaosto 2.1 Sosiaali- ja terveystieteiden
17.5.2023

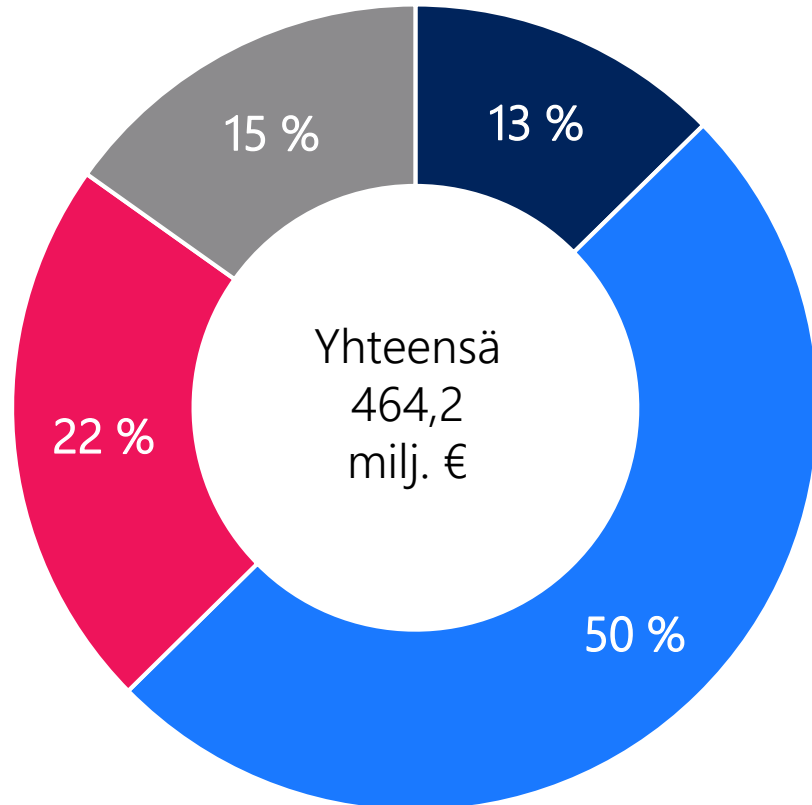
Kuntoutuksen asiakkaat kuntoutusmuodoittain 2022

- Ammatillinen kuntoutus
34 500 asiakasta
- Vaativa lääkinällinen kuntoutus
43 100 asiakasta
- Kuntoutuspsykoterapia
62 500 asiakasta
- Harkinnanvarainen kuntoutus
33 100 asiakasta

Sama asiakas voi saada useampia kuntoutustoimenpiteitä.
Yhteismäärään asiakas on laskettu vain kerran.

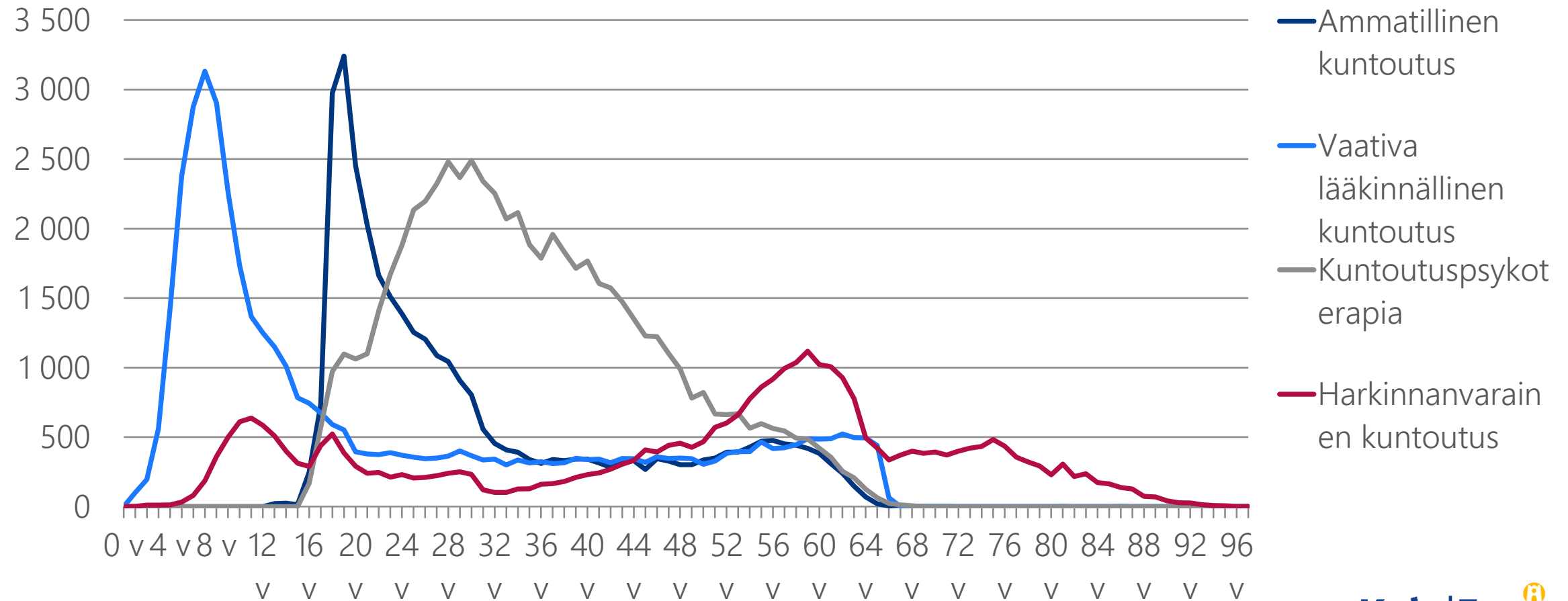
Kuntoutuspalvelukustannukset (milj. €) kuntoutusmuodoittain 2022

- Ammatillinen kuntoutus
58,7 milj. €
- Vaativa lääkinällinen kuntoutus
232,1 milj. €
- Kuntoutuspsykoterapia
103,2 milj. €
- Harkinnanvarainen kuntoutus
70,4 milj. €

Kuntoutuksen tarve on erilaista eri ikäryhmissä

Kuntoutuspalvelujen asiakkaat ikäryhmittäin 2022

Nuoren ammatillinen kuntoutus 7a§

- Hakeutumiseen ei tarvita lääkärinlausuntoa. Nuori tai nuoren kanssa työskentelevä ammattilainen voi ottaa yhteyttä Kelaan.
  - Nuori haastatellaan ja hakemus otetaan suullisesti vastaan. Kela auttaa nuorta valitsemaan sopivan kuntoutusmuodon.
  - Ohjaututaan esim. perusterveydenhuollon, Ohjaamoiden, Etsivän nuorisotyön, sosiaalityön, Työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun (TYP) tai TE-toimiston kautta.
- Tavoitteena on auttaa nuorta suunnittelemaan omaa tulevaisuuttaan ja löytämään suuntaa opiskelu- ja työelämään.
  - Kuntoutus suunnitellaan aina yksilöllisesti ja sen tavoitteet määritellään yhdessä nuoren kanssa.
- Kuntoutukseen voi hakea 16 – 29-vuotiaat, jotka tarvitsevat tukea jokapäiväisen elämän erilaisiin haasteisiin.
- Kuntoutusmuoto voi sopia nuorelle, joka esimerkiksi
  - ei ole vielä löytänyt sopivaa opiskelualaa tai työpaikkaa tai
  - on keskeyttänyt tai on vaarassa keskeyttää opintonsa tai
  - on keskeyttänyt siviili –tai asepalveluksensa ja tarvitsee apua tulevaisuuden suunnitteluun.

Kuntoutusraha nuoren ammatillisen kuntoutuksen ajalta

- Kuntoutusrahaa maksetaan siitä alkaen, kun Kela antaa päätöksen kuntoutuspalvelusta ja etuutta maksetaan palvelun päättymiseen saakka
  - Esimerkiksi Nuotti-valmennuksen ajalta kuntoutusrahaa maksetaan noin 5 kk ajan
- Kuntoutusraha on vähintään 36,91 e/pvä v. 2023 (ammatillisen kuntoutuksen ajalta maksettava vähimmäismäärä)
  - Maksetaan jokaiselta arkipäiviltä (ma-la)
- Nuori voi työskennellä sivutoimisesti ja saada kuntoutusrahaa
- Nuori voi opiskella ja saada **sekä** opintoetuuksia **että** kuntoutusrahaa

Nuotti-valmennus ja kuntoutusraha kaipaavat tarkennusta

- Nuotti-valmennus on suosittu palvelu, jolla on pystytty auttamaan nuoria kiinnittymään opintoihin tai työelämään
- Nuoren ammatillisen kuntoutuksen 7a§:n alkuperäinen kohderyhmä on NEET-nuoret, joilla on vaikeuksia kiinnittyä opintoihin tai työelämään
- Tällä hetkellä noin 25 % Nuotti-valmennukseen ohjautuvista nuorista on opiskelijoita.
- Oppivelvollisuusikä on noussut 16 vuodesta 18
  - Kelan kuntoutuslakia on tarpeen täsmentää sekä 7a§:n kohderyhmän että kuntoutusrahan myöntämisen edellytyksen osalta.
    - Kuntoutuksen kohderyhmän täsmentäminen kuntoutuksen tarpeessa oleville tulisi arvioida.
    - Kuntoutusrahan maksamista ja sen tasoa olisi arvioitava uudelleen, jotta osa opintotuella olevista kuntoutuksessa olevien nuorten tilanne ei ylikompensoidu.

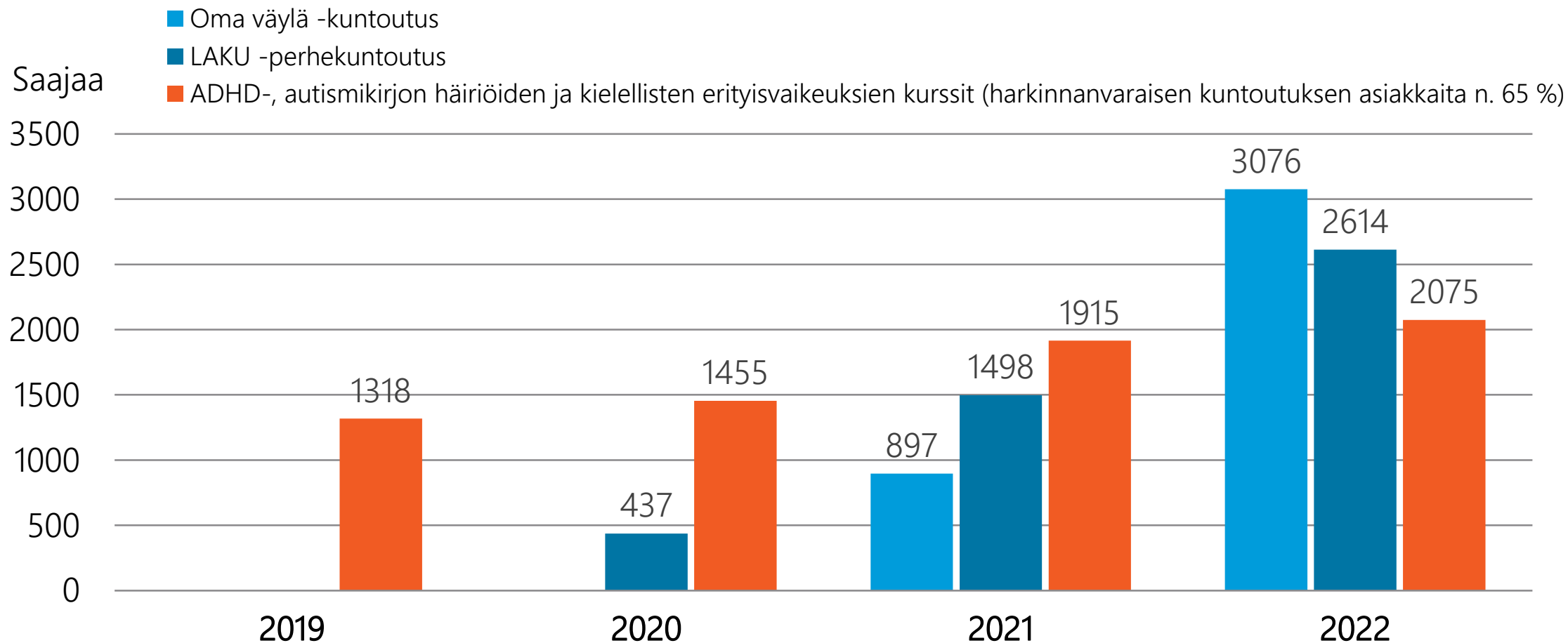
Lasten ja nuorten neuropsykiatristen kuntoutuspalvelujen tarve kasvaa

- Lasten ja nuorten neuropsykiatristen häiriöiden kuntoutuspalvelujen saajia oli vuonna 2021 yhteensä 4 310 ja vuonna 2022 yhteensä 7 765. Määrä näyttää edelleen kasvavan.
- Harkinnanvaraisen kuntoutuksen rahoitus ei riitä kattamaan kyseisten palvelujen järjestämisestä aiheutuvia kuluja asiakasmäärän nopean kasvun vuoksi, mistä syystä Kela on joutunut ottamaan käyttöön asiakaskiintiöt LAKU-perhekuntoutuksessa ja Oma väylä kuntoutuksessa.
- Arviolta ainakin yli 500 neuropsykiatrisista häiriöistä kärsivää lasta ja nuorta saa hylkäävän kuntoutuspäätöksen vuonna 2023.
- Lisäksi vuoden 2023 ADHD:ta ja autismin kirjohäiriöitä sairastavien lasten perhekurssit ovat jo lähes täynnä.
- Kohderyhmän palveluihin tarvitaan lisärahoitusta sekä Kelan että SOTE-alueiden palveluihin.

Kelan lasten ja nuorten neuropsykiatristen kuntoutuspalvelujen saajamäärän kehitys v. 2019-2022

Saajamäärä kuvaa, kuinka moni asiakas on saanut kuntoutusta vuoden aikana (eri asia kuin uusien asiakkaiden määrä)

Arvio harkinnanvaraisten neuropsykiatristen kuntoutuspalvelujen lisärahoituksen tarpeesta

	2023	2024	2025	2026	2027
Oma väylä –kuntoutus					
Uusia asiakkaita	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500
Kustannukset yht.	13,3 milj.	14,2 milj.	13,3 milj.	14,6 milj.	14,6 milj.
Lisärahoituksen tarve	3,7 milj.	4,7 milj.	4,7 milj.	5,0 milj.	5,0 milj.
LAKU-perhekuntoutus					
Uusia asiakkaita	1 680	1 300	1 900	1 900	1 900
Kustannukset yht.	14,9 milj.	12,3 milj.	11,6 milj.	14,4 milj.	14,0 milj.
Lisärahoituksen tarve	4,8 milj.	1,9 milj.	1,1 milj.	2,4 milj.	2,4 milj.
ADHD- ja autismikirjon häiriöiden kurssit					
Uusia asiakkaita	-	800	1 050	1 300	1 300
Kustannukset yht.	-	5,1 milj.	7,2 milj.	7,7 milj.	7,7 milj.
Lisärahoituksen tarve	-	2,3 milj.	2,4 milj.	2,6 milj.	2,6 milj.
LISÄRAHOITUKSEN TARVE YHTEENSÄ	8,5 milj.	8,9 milj.	8,2 milj.	10,0 milj.	10,0 milj.

Opiskelijavalmennuksella tukea opintoihin

- Nuori voi saada Kelasta tukea koulutukseen, joka mahdollistaa osallistumisen työelämään huolimatta sairaudesta tai vammasta.
- Koulutukseen myönnetyn ammatillisen kuntoutuspäätöksen perusteella maksetaan kuntoutusrahaa ja korvataan varsinaisia opiskelukustannuksia ja koti- ja koulupaikkakunnan välisiä matkakustannuksia
- Erityisen tuen tarpeessa oleva 16–19-vuotias nuori voi olla oikeutettu koulutuksen ajalta nuoren kuntoutusrahaa
  - Edellyttää hyvinvointialueella laaditun henkilökohtaisen opiskelu- ja kuntoutumissuunnitelman
- Osa koulutuspäätöksen saaneista nuorista on vaarassa keskeyttää opinnot tai he eivät saa suoritettua opintoja loppuun
- Pelkkä rahallinen tuki ei riittävästi tue osatyökykyisiä nuoria selviytymään opinnoissaan
- Kela on kehittänyt kevyen opintojen jatkamista ja loppuun suorittamista tukevan ammatillisen kuntoutuspalvelun, Opiskelijavalmennuksen. Kehittämishankkeen tulokset olivat hyviä.
  - Kelan kuntoutuslaki mahdollistaa opiskelijavalmennuksen toteuttamisen. Opiskelijavalmennuksen rahoitus on tarpeen turvata. Opiskeluvalmennuksen kustannusten arvioidaan olevan palvelun vakiinnuttua **6-7 miljoonaa euroa vuosittain**.
    - Kustannusarvio perustuu oletukseen, että 60 % Kelan ammatillisen kuntoutuksen koulutuspäätöksen turvin opiskelevista saisi opiskelijavalmennusta yhden kerran opiskelun aikana.
  - Lähtökohtaisesti palvelu on tarkoitettu niille, joille on myönnetty opiskelu ammatillisena kuntoutuksena

Rekisteröitymismenettely – Miksi

- Rekisteröityminen onnistuu palveluntuottajalle sopivana ajankohtana (jatkuva rekisteröityminen)
  - Palveluntuottajalla joustava mahdollisuus päästä mukaan
- Sopimuskausi voimassa toistaiseksi
  - Pitkät asiakassuhteet mahdollisia
  - Palveluntuottajille pitkäkestoisia sopimuksia – mahdollisuus pitkäjänteiseen toiminnan kehittämiseen
- Asiakkaan valinnanvapaus
  - Palveluntuottajahaussa enemmän tietoa palveluntuottajasta
  - Haku ohjaa asiakkaan hänelle sopiviin palveluihin ja palveluntuottajalle
- Asiakas antaa palautetta palveluntuottajasta, joka näytetään palveluntuottajahaussa
  - Asiakkaan vaikutusvalta lisääntyy

Rekisteröitymismenettely - Miten

- Tehdään kuntoutuslakiin tarvittavat muutokset.
- Uusi rekisteröitymisjärjestelmä on otettu käyttöön rekisteröitymismenettelyn kokeilussa
  - Järjestelmän käyttökokemukset ovat olleet hyviä
  - Järjestelmä otetaan käyttöön rekisteröitymismenettelyyn soveltuvissa palveluissa
- Palvelujen laatuvaatimukset säilyvät vähintään samalla tasolla kuin kilpailutusmenettelyllä hankituissa palveluissa
  - Palvelukuvaus määrittelee palvelun toteutusta
  - Palveluntuottaja sitoutuu laatuvaatimukseen (rekisteröitymisehtoihin)
- Laadun seuranta kehitetään siten, että Kela saa palautetta palvelusta nykyistä laajemmin ja nopeammin

Rekisteröitymismenettelyn vaikutuksia

- Vaikutukset asiakkaille ja palveluntuottajille ovat myönteisiä.
- Tavoitteena on mahdollisimman kustannusneutraali palveluiden järjestämismalli
  - Kuntoutuksen hinnat pyritään määrittelemään kustannusneutraalisti
  - Asiakasmäärät saattavat kasvaa, jos palveluntuottajien määrä lisääntyy. Tämä voi nostaa hieman kuntoutus- ja etuuskäsittelykustannuksia.
- Kelan hallinnolliset kustannukset vähenevät pitkällä aikavälillä
  - Uuden järjestelmän ja robotiikan avulla nykyistä manuaalista työtä pystytään tekemään ohjelmallisesti
  - Palvelumuotoiluun, kilpailutukseen, hintojenmäärittelyyn ja sopimushallintaan liittyvät työt vähenevät, kun palveluja ei kilpailuteta neljän vuoden välein

Mikä muuttuisi, jos kuntoutuspsykoterapia ja vaativa lääkinnällinen kuntoutus siirtyisivät hyvinvointialueille

- Asiakkaan näkökulmasta
  - Erilaiset palvelut
  - Erilainen palvelujen laatu
  - Palvelujen saatavuus
  - Yhdenvertaisuuden vaarantuminen
  - Subjekttiivinen oikeus
  - Vaihtelevat resurssit
  - Muutoksenhakuoikeus
  - Omavastuuosuus/asiakasmaksu
  - Hoito vs. kuntoutus
- Palveluntuottajan näkökulmasta
  - Erilainen palveluvalikoima ja palvelujen laatu
  - Yritystoiminnan ennustettavuus
  - Palveluntuottajien toimintatavat erilaistuvat
  - Palvelujen tarve supistuu
  - Eri alueilla erilainen asema